

требованиями экономической эффективности сельскохозяйственного предприятия. Показано, что данный тезис является сомнительным в долгосрочной перспективе, поскольку деградация почв и прочие негативные эффекты нивелируют возможное повышение эффективности. В краткосрочном плане баланс экономических целей сельскохозяйственного предприятия и экологических ограничений может быть скорректирован с помощью действенных государственных программ финансирования осуществления сельскохозяйственными предприятиями мероприятий экологической направленности.

Ключевые слова: рациональное землепользование, экономическая эффективность, интенсификация, экологические требования, сельское хозяйство, сельскохозяйственное предприятие.

Abstract.

Litvinova O., Bilousko T., Sinyavina Y., Nepran I. The rational land use: ecological and economical aspect.

The paper is devoted to the issues of substantiating the approaches to rationalization the land use according to the ecology requirements and demand for the economic efficiency. It is traditionally thought that securing the ecology requirements tied to the additional expenses and thus disconfirms the demand for the economic efficiency. It has been shown that such thesis is questionable from the point of view of long term perspective due to that fact that soil degradation and other negative effects recoups possible gain of efficiency. In the short term the balance of economic goals of the agricultural enterprise and ecology requirements could be corrected with efficacious state programs of financing ecologically aimed measures administered by agricultural enterprises.

Key words: rational land use, economic efficiency, intensification, ecology requirements, agriculture, agricultural enterprise.

УДК 338.484

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

ЛОЗОВА О.А., К.Е.Н.,

МАМОТЕНКО Д.Ю., К.Е.Н.,

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Туристична галузь має велике значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні і відіграє ключову роль у створенні нових робочих місць, поповненні валютних запасів держави та посиленні її престижу і значення у світі. Уся територія України характеризується виключно сприятливими умовами для проведення різних видів туристичної

діяльності та наявністю різноманітних рекреаційних ресурсів для відпочинку і лікування населення. Але щоб задовольнити всі потреби туриста, відпочиваючого, бізнесмена, потрібно забезпечити комфортність його проживання, високу якість обслуговування, тобто створити атмосферу гостинності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з проблемами функціонування, аналізом діяльності та тенденціями розвитку готельних підприємств досліджено у наукових працях таких вчених, як: О.А. Горіна, А.М. Расулова, В.Г. Герасимчук, В.О. Василенко, А.Г. Охріменко, М.Г. Бойко, Г.О. Кравчук, Р.С. Ладженська, Г.А. Яковлев, І.О. Бланк, О.М. Гаранін, К.П. Максимець, М.П. Мальська, П.Р. Пуцентейло. Але, незважаючи на глибину розробок, у публікаціях недостатньо висвітлено комплексний підхід щодо сучасного розвитку готельного господарства в Україні.

Формулювання цілей статті. Мета статті – аналіз сучасного стану готельного господарства в Україні та виявлення перспектив щодо ефективного його розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Готель – це візитна картка міста або країни, він може бути як місцем для прихильників відпочинку і подорожей, так і центром активних ділових контактів. Головна мета діяльності підприємств готельного господарства – надавати бездоганне обслуговування, перевершуючи очікування споживачів; бути визнаним лідером в своєму сегменті на своєму ринку [1].

В даний час світове готельне господарство нараховує близько 350 тис. комфортабельних готелів, що мають більш, ніж 14 млн. номерів (26 млн. місць). При цьому кількість номерів за останні 20 років щорічно в середньому збільшується на 3 – 4 %, що свідчить про значну динаміку зростання засобів розміщення туристів [2].

Сучасний стан і тенденції розвитку готельного господарства країни можна охарактеризувати наступними положеннями: досягнення готельної індустрії України є дуже скромними на тлі загальносвітової тенденції зростання сфери послуг, процвітання і розвитку даної сфери діяльності; основний готельний фонд країни не відповідає міжнародним стандартам; високо комфортабельні готелі в Україні введені в експлуатацію за участю іноземних компаній [3].

Слабка підтримка готельної діяльності з боку держави, проблема інвестиційної активності, сезонність наповненості, а також нерівномірність завантаження по регіонах України, виникнення

конкуренції на готельному ринку між готельними підприємствами та індивідуальними засобами не готельного типу, використання готелів не за призначенням, відсутність надійної та достовірної інформації про стан ринку готельних послуг та відповідної конкуренції на цьому ринку ще більше погіршує стан і затримує вихід України на світовий туристичний ринок [4].

За даними Державної служби статистики України динаміка кількості готелів та аналогічних засобів розміщування свідчить про те, що з 2013 р. по 2015 р. відбувається поступове зменшення основних показників діяльності підприємств готельного господарства. Так у 2014 р. в порівнянні з 2013 р. відбулося зменшення кількості підприємств готельного господарства та аналогічних засобів розміщення на 26,2 % і склала 2644 од. Кількість номерів зменшилась на 22,8 % (69237 од.), місткість номерів – на 24,3 % (135,5 тис. місць), а кількість розміщених в колективних засобах – на 30,2 % і склала 3814,2 тис. осіб (табл. 1).

У 2015 р. в порівнянні з 2014 р. кількість підприємств готельного господарства зменшилась на 6,3 % (2478 од.), кількість номерів – на 1,4 % (68241 од.), місткість номерів – на 2,2 % (132,5 тис. місць). Незважаючи на зменшення кількості готелів та інших аналогічних засобів розміщення, показник кількості розміщених у 2015 р. в порівнянні з 2014 р. зріс на 12,7 % і становить 4297,2 тис. осіб.

Таблиця 1

**Динаміка розвитку готельного господарства України
за 2011-2015 рр. [5]**

Роки	Кількість готелів та аналогічних засобів розміщування, од.	Кількість номерів, од.	Місткість, тис. місць	Кількість розміщених осіб, тис.	Доходи від наданих послуг, (без ПАВ, аквизитів і аналогічних платежів), тис. грн.	Операційні витрати, тис. грн.
2011	3162	76986	154,2	4656,8	4459754	3841767,8
2012	3144	81441	162,8	4983,9	-	-
2013	3582	89685	179,1	5467,8	-	-
2014	2644	69237	135,5	3814,2	3404439,0	4334237,0
2015	2478	68241	132,5	4297,2	5112138,8	6389408,7

Також треба відзначити, що загальна сума доходів від наданих послуг у 2014 р. склала 3404439,0 тис. грн., а в 2015 р. – 5112138,8 тис. грн. Але, як видно з табл. 1, операційні витрати перевищують доходи і можна зробити висновок, що підприємства готельного господарства працюють у збиток.

Виходячи з даних, наведених у табл. 1, можна стверджувати, що на зменшення показників вплинули такі чинники, як економіко-політична та фінансова нестабільність країни, проведення воєнних дій на частині території держави у зв'язку з чим зменшився туристичний потік в Україну. Якщо, згідно даних Державної статистичної служби, у 2013 р. Україну відвідали 24,67 млн. осіб, то у 2014 р. туристичний потік зменшився на 48,5 % і становить 12,71 млн. осіб. У 2015 р. в порівнянні з 2014 р. туристичний потік ще зменшився на 2,2 %. Але зменшилася кількість не тільки іноземних туристів, а й самі українці стали менше подорожувати всередині країни. Так у 2015 р. в порівнянні з 2013 р. потік внутрішніх туристів зменшився на 345,6 тис. осіб, або на 49,2 % [5].

Таким чином перспективи розвитку готельного бізнесу в Україні тісно переплітаються з туристичним бізнесом. Експерти кажуть, що Україна має високі оцінки і позитивні відгуки міжнародних рейтингових агентств: Globe Spots, National Geographic, Trip Advisor, The Lonely Planet, які після проведення «Євро-2012» підняли туристичні прогнози країни з "аутсайдер" до "це необхідно побачити", змінили сприйняття України до рівня затребуваних туристичних напрямків. Залучити туристів допоможе відновлення історичної цінності багатьох міст, а також реконструкція оздоровчих комплексів. Ще одним важливим моментом вважають проведення різних міжнародних заходів, які зайвий раз заявляють про Україну у світі [6].

Найбільше підприємств готельного господарства знаходиться у Львівській (0,33 %), Одеській (8,89 %), Закарпатській (8,86 %), Івано-Франківській (8,08 %) областях та м. Київ (5,94 %). Найменше готельних підприємств розташовано в Луганській області: 0,49 % від загальної кількості готелів та аналогічних засобів розміщення. Цікавим є те, що завантаження готелів є сезонним (в областях, що не належать до активних туристичних зон, влітку вона найнижча, в курортних же зонах – влітку та взимку вона найвища). Також завантаження готелів протягом року, як правило, ще нерівномірне і за днями тижня – на вихідних воно знижується, зростаючи в будні за рахунок тих осіб, яких перебувають у відрядженні [7].

Забезпеченість міст готелями в Україні становить 3,9 місць у розрахунку на 1000 жителів, що набагато менше, ніж у переважній більшості розвинених країн світу. Наприклад, у Болгарії, Угорщині, Польщі, Великобританії, США, Франції, Німеччині кількість готельних місць у розрахунку на 1000 жителів становить 10-20, в Італії, Іспанії та Канаді – 23-25. Про можливості і перспективність подальшого розвитку готельного бізнесу в Україні свідчать і такі порівняння: на Кіпрі питома вага валового продукту готельного господарства у валовому національному продукті становить 25%, в Італії – 5-6%, Австрії – 4%, Данії – 3-4%, в Україні – лише 0,2 % [8].

Однією з головних передумов подальшого розвитку готельного господарства є приток інвестиційних ресурсів та пошук джерел фінансування для будівництва нових підприємств і оновлення матеріально-технічної бази, яка зношена більше, ніж наполовину. Забезпеченість України місцями в готелях – найнижча в Європі. У середньому не більше, ніж кожний двадцятий український готель може претендувати на клас вищій однієї зірки [8]. Але при існуючих економічних і політичних проблемах в Україні погіршується інвестиційна привабливість готельної галузі. Так у 2014 р. капітальні інвестиції у підприємств тимчасового розміщення склали 867,1 млн. грн. або 0,4% до загального обсягу та 890,2 млн. грн. або 0,3 % до загального обсягу у 2015 р. Це означає, що низка інвесторів не мають гарантій стабільності та безпеки вкладень свого капіталу в об'єкти нерухомості в Україні і змушує їх дотримуватися обережної інвестиційної політики, яка передбачає мінімізацію ризиків втрати капіталу.

Другим шляхом задоволення потреб в інвестиціях у готельне господарство є забезпечення рентабельної діяльності готелів і накопичення власних коштів для розвитку. В сучасних економічних умовах цей шлях може бути реалізований лише при застосуванні податкових пільг. У готельному господарстві такі пільги практично відсутні [8].

Сьогодні в світі все більшої популярності набуває рух за охорону навколишнього середовища і готелі теж залучені в цей процес, намагаючись в міру можливостей відповідати поняттю «еко-готель». Однією із перспективних тенденцій розвитку готельного господарства нашої держави є орієнтація на екологічність, тобто створення та розвиток еко-готелів (або «зелених» готелів). Найбільш поширені вони на рекреаційних або туристично привабливих територіях. Світове господарство налічує понад 124 готелі, відзначених

сертифікацією програми Green Key. Україна знаходиться на четвертому місці за кількістю «зелених» готелів світу, що становить майже 11% від загальної кількості таких готелів [7].

Висновки. Проведений аналіз розвитку готельного господарства в Україні дозволяє зробити висновок, що дана галузь економічної діяльності є матеріально-технічною базою, основою для освоєння туристично-рекреаційного потенціалу та розвитку туризму в країні. Тому для забезпечення сталого розвитку туристичної сфери необхідне підвищення якості готельної пропозиції, що відповідає європейським стандартам. Але економіко-політична та фінансова нестабільність країни, проведення воєнних дій на частині території держави призвели до значного сповільнення темпів розвитку готельного ринку. Без стабілізації політичної та соціально-економічної ситуації, припинення військових дій, вкрай складно утриматися на ринку та отримувати позитивний економічний результат господарської діяльності. Але при існуючих економічних і політичних проблемах в Україні, готельне господарство та ринок готельних послуг продовжує функціонувати, трансформуючись під реалії сьогодення.

Для ефективного розвитку готельного господарства в Україні необхідні розробка програми розвитку готельного та туристичного бізнесу, розробка та реалізація комплексу заходів, що сприяють створенню умов для активізації інвестиційної діяльності, виявлення інвестиційних ресурсів, а також створення передумов та можливостей розвитку механізму інвестування господарюючих суб'єктів готельного бізнесу.

Література.

1. **Косій Т.М.** Сучасний стан розвитку готельного господарства України / **Т.М. Косій** // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Індустрія гостинності в країнах Європи» (4-6 грудня 2009 р.). – Сімферополь: ВіТроПринт, 2009. – 176 с.

2. **Овчаренко А.В.** Развитие гостиничного бизнеса: современные мировые тенденции / **А.В. Овчаренко, А.В. Овчаренко** // Мир человека. – 2009. – Т. 9. – № 1. – С. 120-126.

3. Innovation in hotel products and services [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.lhonline.com/green/housekeeping/innovation_hotel_products.ru

4. Проблемы и перспективы развития туризма в Украине и мире: управление, технологии, модели: [монография] / Науч. ред. проф. **И.Н. Волошина**. – Луцк : РВВ Луцкого НТУ, 2015. – 328 с.

5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Як криза вплинула на готельну нерухомість в Україні? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://realt.avis.ua/uk/news?id=265504d9-3a83-4f65-ba9e-60f3717e4f95>

7. **Остапенко Я.О.** Статистичний аналіз підприємств готельного господарства та прогнозування його розвитку / **Я.О. Остапенко** // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 8. – С. 1216-1221.

8. Організація готельного господарства: [підручник] / **С.І. Байлик, І.М. Писаревський**, Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. – 329 с.

References.

1. **Kosii T.M.** (2009). Suchasnyi stan rozvytku hotelnoho hospodarstva Ukrainy [The current state of development of the hotel industry of Ukraine]. *The hospitality industry in Europe: Materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Industriia hostynnosti v krainakh Yevropy»* (4-6 hrudnia 2009 r.) – Proceedings of the III international scientific-practical conference (4-6 December 2009). Simferopol : VITroPrynt, p. 176 [in Ukrainian].

2. **Ovcharenko L.V., and Ovcharenko A.V.** (2009). Razvytye hostynnoho byznesa: sovremennye myrovie tendentsyy [The development of the hotel business: modern world trends]. *Mir cheloveka – The world of man*, Vol. 9, No 1, pp. 120-126 [in Russian].

3. Innovation in hotel products and services [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.lhonline.com/green/housekeeping/innovation_hotel_products.ru [in English].

4. **Voloshyna Y.N.** (Ed.). (2015). *Problemy i perspektivy razvytyia turyzma v Ukrainy i myre: upravlenye, tekhnolohyy, modely* [Problems and prospects of tourism development in Ukraine and the world]. Lutsk: RVV Lutskoho NTU, p. 328 [in Russian].

5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State statistical service of Ukraine]. [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua). Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

6. Yak kryza vplynula na hotelnu nerukhomist v Ukraini? [How the crisis affected the hotel real estate in Ukraine?]. [realt.avis.ua](http://realt.avis.ua/uk/news?id=265504d9-3a83-4f65-ba9e-60f3717e4f95). Retrieved from: <http://realt.avis.ua/uk/news?id=265504d9-3a83-4f65-ba9e-60f3717e4f95> [in Ukrainian].

7. **Ostapenko I.O.** (2015). Statystychnyi analiz pidpriemstv hotelnoho hospodarstva ta prohnozuvannia yoho rozvytku [Statistical analysis of the business hotel industry and forecasting its development] *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national problems of Economics*, Issue 8, pp. 1216-1221 [in Ukrainian].

8. **Bailyk S.I., and Pysarevsky I.M.** (2015). *Orhanizatsiia hotelnoho hospodarstva* [Organization hotel industry]. Kharkiv: KhNUMH im. O.M. Beketova, p. 329 [in Ukrainian].

Анотація.

Лозова О.А., Мамотенко Д.Ю. Сучасний розвиток готельного господарства в Україні.

Метою статті є аналіз сучасного стану готельного господарства в Україні та виявлення перспектив щодо ефективного його розвитку. Встановлено, що дана галузь економічної діяльності є матеріально-технічною базою, основою для освоєння туристично-рекреаційного потенціалу та розвитку туризму в країні. Тому для забезпечення сталого розвитку туристичної сфери необхідне підвищення якості готельної пропозиції, що відповідає європейським стандартам.

Для ефективного розвитку готельного господарства в Україні необхідні розробка програми розвитку готельного та туристичного бізнесу, розробка та реалізація комплексу заходів, що сприяють створенню умов для активізації інвестиційної діяльності, виявлення інвестиційних ресурсів, а також створення передумов та можливостей розвитку механізму інвестування господарюючих суб'єктів готельного бізнесу.

Ключові слова: готельне господарство, розвиток, показники, чинники, засоби розміщення, туристичний потік, інвестиційні ресурси.

Аннотация.

Лозовая Е.А., Мамотенко Д.Ю. Современное развитие гостиничного хозяйства в Украине.

Целью статьи является анализ современного состояния гостиничного хозяйства в Украине и выявление перспектив эффективного его развития. Установлено, что данная отрасль экономической деятельности является материально-технической базой, основой для освоения туристско-рекреационного потенциала и развития туризма в стране. Поэтому для обеспечения устойчивого развития туристической сферы необходимо повышение качества гостиничного предложения, отвечающего европейским стандартам.

Для эффективного развития гостиничного хозяйства в Украине необходимы разработка программы развития гостиничного и туристического бизнеса, разработка и реализация комплекса мер, способствующих созданию условий для активизации инвестиционной деятельности, выявление инвестиционных ресурсов, а также создание предпосылок и возможностей развития механизма инвестирования хозяйствующих субъектов гостиничного бизнеса.

Ключевые слова: гостиничное хозяйство, развитие, показатели, факторы, средства размещения, туристический поток, инвестиционные ресурсы.

Annotation.

Lozova O., Mamotenko D. The modern development of the hotel industry in Ukraine.

The article is an analysis of the current state of the hotel industry in Ukraine and identify prospects for effective development. It is established that this branch of economic activity is a material and technical base, the basis for developing the tourist and recreational potential and the development of tourism in the country. Therefore, in order to ensure sustainable development of the tourism sector, it is necessary to improve the quality of the hotel offer that meets European standards.

For the effective development of the hotel industry in Ukraine, it is necessary to develop a program for the development of the hotel and tourist business, develop and implement a set of measures that facilitate the creation of conditions for activating investment activities, identify investment resources, and create prerequisites and opportunities for the development of a mechanism for investing economic entities in the hotel business.

Key words: *hotel industry, development, indicators, factors, accommodation facilities, tourist flow, investment resources.*

УДК: 631.16:658.14.02

ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОФАКТОРНОГО ДИСКРИМІНАНТНОГО АНАЛІЗУ В ПРОЦЕСІ ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ

**МАЛІЙ О.Г., к.е.н, доцент,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Оцінка кредитоспроможності є важливим напрямом аналізу в процесі обґрунтування кредитних відносин як для кредитора, так і для позичальника. З позиції позичальника вона дозволяє виявити можливості ефективного використання позикових ресурсів для підвищення ефективності діяльності. Для кредитора на основі оцінки кредитоспроможності забезпечується зниження кредитного ризику, пов'язаного з неповерненням або неповним поверненням заборгованості за наданими позиками. Сучасний стан більшості сільськогосподарських підприємств вимагає постійного пошуку зовнішніх джерел фінансового забезпечення. Але, нажалює умови доступу їх до кредитних ресурсів залишаються обмеженими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам ефективності кредитних відносин приділяється постійна увага як науковців, так і спеціалістів-практиків. Значний вклад у вирішення фінансових проблем підприємств внесли відомі вітчизняні вчені О. Гуздь [1], М. Дем'яненко [1], О. Дзюблюк [2], В. Лагутін [3], Л. Примостка [9], П. Стецюк [1, 10] та багато інших дослідників. Поряд з тим, питання оцінювання кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств, залишаються актуальними.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз сучасних методик оцінювання кредитоспроможності позичальників та оцінка